

מודעה!

תלמוד בבלי

הוצאה חדשה ומדויקת

על פי נוסח דפוס וויניצ'א בבית דניאל בזמבירגי בשנת ר"פ-רפ"ג

עם הלופי נוסחאות של כתב-יד שונים, מראי מקומות, ופירוש חדש מדעי.

ערך ומסחר בעזרת חכמים מומחים

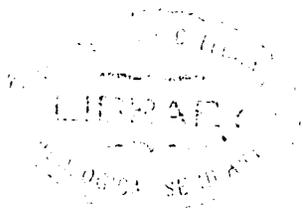
למוד

שלום אלבעק

הוצאה חברת שוקרי תורה

וורשה תרע"ג

הנו נוטים להוציא לאור את התלמוד הבבלי במהדורה חדשה, ע"פ תכנית הדגומא
הנספחת לה, אשר תנאיה - הוסודים הם:

1) ניכח התלמוד הוא ע"פ הנוסח של התלמוד הבבלי דפוס וויניצ'א, ע"י הניאל בומבירט בשנת
ה'פ"ב, רפ"ג, אחריו שהוציאה הוצאת היא הראשונה להדפיס תלמוד שלם, מתוך כתב-יד:
וע"פ היא עוד נקדה מכל סוגי השמושים, והוספות הזמורות הודרות, שנתקדשו והוכנסו
בתוך התלמוד, מצד אחר ע"י המדפיסים והמוציאים, ומצד השני ע"י הצינזורים, אשר שלחו
בו את ידעם, להשמיט ממנו או לשנות את לשונו, בכל אותם המקומות אשר לא מצא חן
בעיניהם, או אשר מצאו לפי דעתם איזה פגיעה בכבוד הדת השלמה.

2) היכה נערך ונסדר עם סימני ההפסקה, בין מאמר למאמר, ובין ענין לענין.

3) בשולי העמודים נדפסו חלופי נוסחאות ואדסאות, הנמצאות בכתבי היד של ספרו התלמוד,
שנאספו מתוכם ע"י מהנדס ב' דקרוקן מופרים וע"י עוד מחברים ידועים.

4) מצד אחר של הפנים באים ציונים לאותם המאמרים והלשונות שישנו במקומות אחרים שבתלמודנו,
ישבו וישלמו, ושמשאר ספרי חו"ל, ושחובאו בספרי האגונים הקדמונים, ובתשובותיהם.

5) יוצד שני של הפנים בא באור מספיק, הנלקט ממקורות ישנים וגם חדשים, אבל היותר
נאמנים ומקובלים לעומק פשוטו של הפנים, והמחאים עם הלשון לדעת האומרים.

6) מלבד זה החוספה הערות מדעיות מיוחדות - בשולי העמודים או בסוף כל כרך - לכל הענינים
שיש להם איזה יחס למקצעות המדע השונים: ההיסטוריה, הגאוגרפיה, הרפואה, ההנדסה,
המשפטים, מדעי הטבע, הלשונות העתיקות, ועוד - ע"י חכמים מומחים, כל אחד במקצוע שלו.

7) הוציאה תורה בתכלית ההידור והיופי: באותיות חדשות, יפות ובהירות*, ועל נייר טוב ויפה,
בכדי שיהיה לנו ולפאר לאומי לכל בית ישראל.

8) כחפצנו לבצע את המפעל הגדול והנכבד הזה, בתכלית השלימות באופן שיהיה נעשה ע"פ
המנה האחרונה של המדע, פנים אהנו בבקשה, אל כל איש חכם לבב אשר ידבנו לבו לעמוד
דימונו, בעצה ובמעשה.

9) בעצה: להשיב לנו בתשובה ברורה את חות דעתו, בפתרון השאלות הנערכות על הגליון
המצורף לה.

* האותיות של הדגומא הנוכחית הן רק לפי שעה, ולעצם הוצאת התלמוד הנו, יוזמו מיני אותיות מיוחדים להוצאה מהודרה
בבית יצחק אותיות מפורסם בחו"ל.

במעשהו כל איש אשר הגנו ה' להבין מקומות סתומים בתלמוד, בחבנה ברורה ודאית, או שיש לו מזה להעיר בנוגע למחקרי התלמוד ומבאריו, יאבה לשלוח את דבריו אלינו, ואם ירצה בעינינו נוכל לקבועם בתוך הבאר, או בתוך ההערות, כל דבר בשם אומרו, כי מגמתנו הוא רק האמת, ואותה נקבל מכל מי שאמרה.

בקרוב הימים נתחיל להדפיס את הכרך הראשון המכיל מסכת ברכות, ולכן נבקש את החכמים, להחיש את מעשיהם ככל האפשר.

ירושלם, בחדש אייר, תרע"ג.

העורך והמסדר שלום אלבעק.
המו"ל הברת „שוחררי תורה“.

הכתבת של העורך והמסדר:

Schulem Albeck, Warschau, Sapieżyńska 3.

הכתבת של המו"ל:

Verlags-Gesellschaft „Central“ für „Schochre Thorah“, Warschau, Nowolipki 7.

פ ת ר ו ן

להסימנים והציונים הנמצאים בחלופי נוסהאות, במראי מקומות ובתוך הבאר.

מ, = נוסחאות של תלמוד כ"י, הנמצא באוצר הספרים שבעיר מינצ'ן.

סמ, = נוסחאות הכתובים בגליון ובין השורות, של תלמוד כ"י מ, אבל בכתיבה משונה מן הכ"י עצמו. נלקטו בספר „דקדוקי סופרים“.

פ, = נוסחאות של תלמוד כ"י, הנמצא באוצר הספרים שבעיר פאריז.

כ"ג, = נוסחאות של תלמוד כ"י, שנלקטו ע"י ר"ג קורונל בספרו „בית נתן“ (ווינן תר"ד), ואח"כ מברו לאוצר הספרים שבאוקספורד.

תוספתא סתם, הוא הגרסא בחלקי ספרי הרי"ף.

תוספתא כ"י, הוא מהדורת רמ"ש צוקרמנדל (פאועוואלק תרמ"א).

ירושלמי, דפוס וויניציא, והגרסאים אחריו בקראקא ובקראשין. אבל הנוסח הנמצא באותם שנדפסו עם פירושים, — ובפרט בזה הגרסא מחדש ע"י הרב ססלוצק — לאו דסמכא כלל, כי כבר נשתנה ע"פ העולה על רוחם, של המפרשים והמניחים.

פסיקתא דר"כ, הוא הגרסא ע"י ר"ש בובר (ליק תרכ"ח).

פסיקתא רבתי, מהדורת ר"מ איש שלום, (ווינא תר"מ).

סדר אליהו רבה וזוטא, מהדורת ר"מ איש שלום (ווינא תרס"ב).

ילקוט גרשם ע"פ רמ"ו זצמדינו, אחר שהמה שוים בכל הוצאותיו, מדפוס וויניציא ואילך, וזלתי, אותם שנדפסו עם פירושים, שמהם אין להוציא שום תועלת לבירור הנוסח, כי בהרבה מקומות, כבר נשלח בם ידיהם של המפרשים או המדפיסים.

א. יתקן ח"ל דק רבי
 ב. פירוש פירוש
 ג. הנהגות דרבי
 ד. מנינה ע' בל פס'
 ה. דבחה ע' פולחן
 ו. ע' פולחן
 ז. פירוש ע' פירוש
 ח. פירוש ע' פירוש
 ט. פירוש ע' פירוש
 י. פירוש ע' פירוש

מאימתי קורין את שמע בערבין. משעה שהבנים
 נכנסים לאכול בתרומתן. עד סוף האשמות הראשונה דברי
 רבי אלעזר. יוחכמים אומרים עד הצות. רבן גמליאל אומר
 עד שיעלה עמוד השחר. מעשה ובאי בניו מבית המשתה,
 אמרו לו לא קרינו את שמע, אמר להם אם לא עלה עמוד
 השחר חייבין אתם לקרות. ולא זו בלבד אמרו, אלא כל מה
 שאמרו חכמים עד הצות, מצותו עד שיעלה עמוד השחר.
 והקטר חלבים ואיברים מצותן עד שיעלה עמוד השחר, וכל
 הנאכלים ליום אחד מצותן עד שיעלה עמוד השחר, אם כן
 10 למה אמרו חכמים עד הצות, כדי להרחיק אדם מן העבודה.

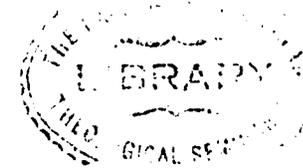
התנא הויא קאי דקתני מאימתי, והו. מאי שנה אתנו בערבתי
 ברישא, לתנו דשרתה ברישא. התנא אקרא קאי דבתיב וישבך
 ובקוסף, והבו קתנו זמן קריאת שמע דשכיבה אימת, משעה

4 (בבא) ב. פ. [שבא] 6 (חייבין) פ. [מיתרין] 9 (כה) פ. [ליחא] 7 (מצותו)
 ב. פ. [בצוקין] 8 (ובל) ב. פ. [בל] 9 (אם) פ. [ואם] 10 (כדי) ב. פ. [אלא] ||
 10 (אדם) ב. פ. [את האדם] || 11 (מאימתי קורין וכו') תנא || 11 (דחנה) פ.
 [קתני] || 11 (בערבית) ב. פ. [בערבין] || 12 (ברישא) ב. פ. [ליחא] || 12 (דשרתה)
 ב. פ. [בשרחין] פ. [דשרחין] || 13 (קתני) ב. פ. [קאמר]

וכמו שקדשו את ירושם קודם הליכה, קודם כניסה למקדש (יזחא :). ולפיכך הטילו גם את
 ה' ירושם ב' סבבית הספר (במקום זה. ובב ג.). וזמן שמיים שהיה המקדש, והיו הכהנים כנסים נעלו, כולו כבודו את השירות
 כולו אלה (במקום זה :). כך לא כבודו את התורה ככל עת שילוו, רק כבודו כבודו מונע (המקום שיה
 חיה, וכלומר נד.). וכדי להבדיל מן השמחה, במה עלו הכהנים, לא עלו העובדים, לא נעשו הקטנים, נשכח היום, קטנו
 את זמן הליכה, רק בערב, מיד אחר גילת השמחה, ולא העבילו בשמחה, הכהנים נתיאלו המצב כי מה דלפניה, מהם מקרה בעיניהם,
 כהן, או בשניה (נדד יז); ולפיכך היתה בעת כניסתם לאכול בתרומה, כדי הגלוי ויכיר, עד סוף הדין זה נשן קרי, ולמחר עד
 מתי זמן קריאתו, עד זכר. האשמות הראשונה הוא התקן הלאה, הקטע עמוד השחר 11: ביום הרבה נעמד זמן
 קורן מהנייה, והכניס ליומן, וכלום אחרים במקומם, ובמקום זמן קורן, וכלום עוד אחרים חתומים, מיומן אלו היום גם מיומן
 זמן שפירח המזל אחד נקרא נכסן המקרא אשמות. ר' אליעזר השתטע ליה כעבך כי זמן ההכנה או העשייה, וזמן הרבה כי בני
 אלה, והכניס חמשת ליה, וכלומר כעבך יז גם זמן העשייה עומה, כבוד כל הנייה עד הבה, אלו בני
 להרחיק את היום מן השמחה אומרים זמן הקריאה הוא רק עד הצות הלוי. רבן גמליאל לא סגולה ליה קריא לת זמן כי קריאת שמע
 וכן אמר זמן הקריאה הוא עד שיעלה עמוד השחר כדליל הליכה פני המזבח, והיום נתיאל דמות דתי (כפי) דמותו: עד קריאת המזב
 כהן וזן מה קודם עומה הבה (ענין יז), לדיניה גם ר' עזריא סייך קריא, חייבים הוסיף הקדמותו הוא בחרים כנסים,
 וזמן חייבין קבע עים דברי רבי נקין (ע); אלו ואלו כפי השני נכסיו, לברו כסן כלאו: אל חזקה, וזכר נכס: חזקה, כי
 מתיאל מוכן, דלחר שבתים, כזו הם חייבים, הקטר וכו' כך בני את הנבל הולך כענין, אלו כמעשהו הוא מתנו זה כסופת דברים,
 וכנסים נסחלות: א) נוסח המתיאל פ' בל (פ'): אבילה פסחים אבילה ובחיים והקטר יז, והנה בתלמודו (קתני ע.) שיעבדו עים
 דל קתני, אבילה פסחים, ואל המזבח אל דלתיים זכחים כולו, ואלו נפי כבוד כנסים בלויים לוייה, כדרי קתני מיד: אל דלתיים ליום
 אחד. ב) נוסח הירושלמי: הקטר חלבים ואיברים פסחים וזכחים וכו', אלו חזק כס כס ר' חנין ליה לין אבילה פסחים:
 כנראה דל נכסיו זה, ואף כולו הענין אל דלתיים זכחים, מ' מדקתפס כס עו כס הלאמים ליום אחד: קדשים קיים, הו משמע דתתני
 כתיב: אבילה זכחים, דמקום זה בקדשי קדשים, אלו כל המזבח כולו אל חס ובחיים משמחו, הנהגו במשפחתו גם קדשים קיים;
 כסן הכנסה (פסחים קטו): וכלל כסן חסכיים זמן חזכיים, וכן (במקום זה): חתלה השוק מנכרת את היום לאלו כנסים,
 ועוד. ג) נוסח כמה משניות א"י, כמקום כס: הקטר חלבים ואיברים יאבילה קדשים כצירין יז, ולפניה כסן היה נכס הירושלמי.
 ואלה נכסין נוסח המתיאל, דלתיים זכחים כס הקטנות נמשע, אלו דלודן כס הלאמים ליום אחד, מוכרח הוא, ולפניו את הלאמים כסן
 ויז, כסן זה מלא לוקר נשוחו החקק עד היום יז השני, כפי נשקפת השמח, הוא דבר הטובה, איך למה אמרו חכמים לבנות
 קדשים, כמנה משניות דפי ליומו חקוקן, וכן נקטרק חלבים וזכחים, אף דלל איתמר כסן כס קדוים במקום אחר כמנה: עשו כסן הרחק
 עד חזון, — מורה משוב כמנהג לא הולכו נכ, כדקרא ר' שמעון (פסחים כה): כולו היו מחזיקים להם, אפינו עד כהן, — מ' מ' מ' מ'
 מכלל איתמר: מה דקין (חיים פו): איברים כפיקו מעיק כמותו קודם חזון יחיד וכו', וכפי החזקים כס, ואל עוד ליה חזון
 דתוספתא פ"ג דמנינה דקתני זמן חס, כי כליה כסן נקטרק חלבים וזכחים: אלו לין חייבין עינים משוב טיה, ואלו מהכנה פוסת
 כסן משוב פגול, עד שיעל פ"ה, משמע כניסור דהו חסיים כס כמנה: איך נהו אמרו חכמים עד חזון כדי להרחיק את היום מן
 העבודה, ובקתני לכו יחד כעבך פ' לו; וכן מוכח משמח חלבים כסן יזכר, דמתינת נקטרק חלבים וזכחים, כדליל חתלה כסן אבילה
 פסחים וזכחים. התנא הויא קאי דקתני מאימתי חזיבא קר כיק דתתני ביה דקריאת שמע יז ליה זמן קטוע, כדליל לין עו החתוני, לתנו

מאימתי קורין את שמע בערבתי, וזמן שמיים שהיה המקדש, והיו הכהנים כנסים נעלו, כולו כבודו את השירות
 כולו אלה (במקום זה :). כך לא כבודו את התורה ככל עת שילוו, רק כבודו כבודו מונע (המקום שיה
 חיה, וכלומר נד.). וכדי להבדיל מן השמחה, במה עלו הכהנים, לא עלו העובדים, לא נעשו הקטנים, נשכח היום, קטנו
 את זמן הליכה, רק בערב, מיד אחר גילת השמחה, ולא העבילו בשמחה, הכהנים נתיאלו המצב כי מה דלפניה, מהם מקרה בעיניהם,
 כהן, או בשניה (נדד יז); ולפיכך היתה בעת כניסתם לאכול בתרומה, כדי הגלוי ויכיר, עד סוף הדין זה נשן קרי, ולמחר עד
 מתי זמן קריאתו, עד זכר. האשמות הראשונה הוא התקן הלאה, הקטע עמוד השחר 11: ביום הרבה נעמד זמן
 קורן מהנייה, והכניס ליומן, וכלום אחרים במקומם, ובמקום זמן קורן, וכלום עוד אחרים חתומים, מיומן אלו היום גם מיומן
 זמן שפירח המזל אחד נקרא נכסן המקרא אשמות. ר' אליעזר השתטע ליה כעבך כי זמן ההכנה או העשייה, וזמן הרבה כי בני
 אלה, והכניס חמשת ליה, וכלומר כעבך יז גם זמן העשייה עומה, כבוד כל הנייה עד הבה, אלו בני
 להרחיק את היום מן השמחה אומרים זמן הקריאה הוא רק עד הצות הלוי. רבן גמליאל לא סגולה ליה קריא לת זמן כי קריאת שמע
 וכן אמר זמן הקריאה הוא עד שיעלה עמוד השחר כדליל הליכה פני המזבח, והיום נתיאל דמות דתי (כפי) דמותו: עד קריאת המזב
 כהן וזן מה קודם עומה הבה (ענין יז), לדיניה גם ר' עזריא סייך קריא, חייבים הוסיף הקדמותו הוא בחרים כנסים,
 וזמן חייבין קבע עים דברי רבי נקין (ע); אלו ואלו כפי השני נכסיו, לברו כסן כלאו: אל חזקה, וזכר נכס: חזקה, כי
 מתיאל מוכן, דלחר שבתים, כזו הם חייבים, הקטר וכו' כך בני את הנבל הולך כענין, אלו כמעשהו הוא מתנו זה כסופת דברים,
 וכנסים נסחלות: א) נוסח המתיאל פ' בל (פ'): אבילה פסחים אבילה ובחיים והקטר יז, והנה בתלמודו (קתני ע.) שיעבדו עים
 דל קתני, אבילה פסחים, ואל המזבח אל דלתיים זכחים כולו, ואלו נפי כבוד כנסים בלויים לוייה, כדרי קתני מיד: אל דלתיים ליום
 אחד. ב) נוסח הירושלמי: הקטר חלבים ואיברים פסחים וזכחים וכו', אלו חזק כס כס ר' חנין ליה לין אבילה פסחים:
 כנראה דל נכסיו זה, ואף כולו הענין אל דלתיים זכחים, מ' מדקתפס כס עו כס הלאמים ליום אחד: קדשים קיים, הו משמע דתתני
 כתיב: אבילה זכחים, דמקום זה בקדשי קדשים, אלו כל המזבח כולו אל חס ובחיים משמחו, הנהגו במשפחתו גם קדשים קיים;
 כסן הכנסה (פסחים קטו): וכלל כסן חסכיים זמן חזכיים, וכן (במקום זה): חתלה השוק מנכרת את היום לאלו כנסים,
 ועוד. ג) נוסח כמה משניות א"י, כמקום כס: הקטר חלבים ואיברים יאבילה קדשים כצירין יז, ולפניה כסן היה נכס הירושלמי.
 ואלה נכסין נוסח המתיאל, דלתיים זכחים כס הקטנות נמשע, אלו דלודן כס הלאמים ליום אחד, מוכרח הוא, ולפניו את הלאמים כסן
 ויז, כסן זה מלא לוקר נשוחו החקק עד היום יז השני, כפי נשקפת השמח, הוא דבר הטובה, איך למה אמרו חכמים לבנות
 קדשים, כמנה משניות דפי ליומו חקוקן, וכן נקטרק חלבים וזכחים, אף דלל איתמר כסן כס קדוים במקום אחר כמנה: עשו כסן הרחק
 עד חזון, — מורה משוב כמנהג לא הולכו נכ, כדקרא ר' שמעון (פסחים כה): כולו היו מחזיקים להם, אפינו עד כהן, — מ' מ' מ' מ'
 מכלל איתמר: מה דקין (חיים פו): איברים כפיקו מעיק כמותו קודם חזון יחיד וכו', וכפי החזקים כס, ואל עוד ליה חזון
 דתוספתא פ"ג דמנינה דקתני זמן חס, כי כליה כסן נקטרק חלבים וזכחים: אלו לין חייבין עינים משוב טיה, ואלו מהכנה פוסת
 כסן משוב פגול, עד שיעל פ"ה, משמע כניסור דהו חסיים כס כמנה: איך נהו אמרו חכמים עד חזון כדי להרחיק את היום מן
 העבודה, ובקתני לכו יחד כעבך פ' לו; וכן מוכח משמח חלבים כסן יזכר, דמתינת נקטרק חלבים וזכחים, כדליל חתלה כסן אבילה
 פסחים וזכחים. התנא הויא קאי דקתני מאימתי חזיבא קר כיק דתתני ביה דקריאת שמע יז ליה זמן קטוע, כדליל לין עו החתוני, לתנו

1. וזמן שמיים שהיה המקדש, והיו הכהנים כנסים נעלו, כולו כבודו את השירות כולו אלה (במקום זה :). כך לא כבודו את התורה ככל עת שילוו, רק כבודו כבודו מונע (המקום שיה חיה, וכלומר נד.). וכדי להבדיל מן השמחה, במה עלו הכהנים, לא עלו העובדים, לא נעשו הקטנים, נשכח היום, קטנו את זמן הליכה, רק בערב, מיד אחר גילת השמחה, ולא העבילו בשמחה, הכהנים נתיאלו המצב כי מה דלפניה, מהם מקרה בעיניהם, כהן, או בשניה (נדד יז); ולפיכך היתה בעת כניסתם לאכול בתרומה, כדי הגלוי ויכיר, עד סוף הדין זה נשן קרי, ולמחר עד מתי זמן קריאתו, עד זכר. האשמות הראשונה הוא התקן הלאה, הקטע עמוד השחר 11: ביום הרבה נעמד זמן קורן מהנייה, והכניס ליומן, וכלום אחרים במקומם, ובמקום זמן קורן, וכלום עוד אחרים חתומים, מיומן אלו היום גם מיומן זמן שפירח המזל אחד נקרא נכסן המקרא אשמות. ר' אליעזר השתטע ליה כעבך כי זמן ההכנה או העשייה, וזמן הרבה כי בני אלה, והכניס חמשת ליה, וכלומר כעבך יז גם זמן העשייה עומה, כבוד כל הנייה עד הבה, אלו בני להרחיק את היום מן השמחה אומרים זמן הקריאה הוא רק עד הצות הלוי. רבן גמליאל לא סגולה ליה קריא לת זמן כי קריאת שמע וכן אמר זמן הקריאה הוא עד שיעלה עמוד השחר כדליל הליכה פני המזבח, והיום נתיאל דמות דתי (כפי) דמותו: עד קריאת המזב כהן וזן מה קודם עומה הבה (ענין יז), לדיניה גם ר' עזריא סייך קריא, חייבים הוסיף הקדמותו הוא בחרים כנסים, וזמן חייבין קבע עים דברי רבי נקין (ע); אלו ואלו כפי השני נכסיו, לברו כסן כלאו: אל חזקה, וזכר נכס: חזקה, כי מתיאל מוכן, דלחר שבתים, כזו הם חייבים, הקטר וכו' כך בני את הנבל הולך כענין, אלו כמעשהו הוא מתנו זה כסופת דברים, וכנסים נסחלות: א) נוסח המתיאל פ' בל (פ'): אבילה פסחים אבילה ובחיים והקטר יז, והנה בתלמודו (קתני ע.) שיעבדו עים דל קתני, אבילה פסחים, ואל המזבח אל דלתיים זכחים כולו, ואלו נפי כבוד כנסים בלויים לוייה, כדרי קתני מיד: אל דלתיים ליום אחד. ב) נוסח הירושלמי: הקטר חלבים ואיברים פסחים וזכחים וכו', אלו חזק כס כס ר' חנין ליה לין אבילה פסחים: כנראה דל נכסיו זה, ואף כולו הענין אל דלתיים זכחים, מ' מדקתפס כס עו כס הלאמים ליום אחד: קדשים קיים, הו משמע דתתני כתיב: אבילה זכחים, דמקום זה בקדשי קדשים, אלו כל המזבח כולו אל חס ובחיים משמחו, הנהגו במשפחתו גם קדשים קיים; כסן הכנסה (פסחים קטו): וכלל כסן חסכיים זמן חזכיים, וכן (במקום זה): חתלה השוק מנכרת את היום לאלו כנסים, ועוד. ג) נוסח כמה משניות א"י, כמקום כס: הקטר חלבים ואיברים יאבילה קדשים כצירין יז, ולפניה כסן היה נכס הירושלמי. ואלה נכסין נוסח המתיאל, דלתיים זכחים כס הקטנות נמשע, אלו דלודן כס הלאמים ליום אחד, מוכרח הוא, ולפניו את הלאמים כסן ויז, כסן זה מלא לוקר נשוחו החקק עד היום יז השני, כפי נשקפת השמח, הוא דבר הטובה, איך למה אמרו חכמים לבנות קדשים, כמנה משניות דפי ליומו חקוקן, וכן נקטרק חלבים וזכחים, אף דלל איתמר כסן כס קדוים במקום אחר כמנה: עשו כסן הרחק עד חזון, — מורה משוב כמנהג לא הולכו נכ, כדקרא ר' שמעון (פסחים כה): כולו היו מחזיקים להם, אפינו עד כהן, — מ' מ' מ' מ' מכלל איתמר: מה דקין (חיים פו): איברים כפיקו מעיק כמותו קודם חזון יחיד וכו', וכפי החזקים כס, ואל עוד ליה חזון דתוספתא פ"ג דמנינה דקתני זמן חס, כי כליה כסן נקטרק חלבים וזכחים: אלו לין חייבין עינים משוב טיה, ואלו מהכנה פוסת כסן משוב פגול, עד שיעל פ"ה, משמע כניסור דהו חסיים כס כמנה: איך נהו אמרו חכמים עד חזון כדי להרחיק את היום מן העבודה, ובקתני לכו יחד כעבך פ' לו; וכן מוכח משמח חלבים כסן יזכר, דמתינת נקטרק חלבים וזכחים, כדליל חתלה כסן אבילה פסחים וזכחים. התנא הויא קאי דקתני מאימתי חזיבא קר כיק דתתני ביה דקריאת שמע יז ליה זמן קטוע, כדליל לין עו החתוני, לתנו

סימן לדבר צאת הככבים, ואע"פ שאין ראיה לדבר וזכר לדבר, שנאמר יאנחנו עושים בסלאכה וזעים מהזיקים כרמחים מעלות השחר עד צאת הככבים, ואומר יהיו לנו הלילה כישמר והיום מלאכה. — מאי ואומר, יזכו תימא מכו ערבא שמשא ליליא הוא, ואינהו דמחשבי ומקדמי, תא שמע והיו לנו הלילה כישמר והיום מלאכה. — קא סלקא דעתך דעני ובני אדם חד שעורא הוא, ואי אמרת עני ובהן חד שעורא הוא, חכמים דרינו דבני מאיר, אלא שמע מינה עני ובהן חד שעורא לחוד ובהן שעורא לחוד, לא, עני ובהן חד שעורא הוא, ועני ובני אדם לאו חד שעורא הוא, ועני ובהן חד שעורא הוא, ורמינהו, מאיכתי מתחילין לקרות שמע בערבין, משעה שקרא היום בערבי שבהות, דברו רבי אליעזר, ורבי יהושע אומר משעה שהכהנים כסוהרים לאכול בתרומתן, ר' באר אומר משעה שהכהנים טובלין לאכול בתרומתן, אמר ליה ר' יהודה וחלא כהנים מבעוד יום הם טובלים, ר' הנינא אומר משעה שעני נכנס לאכול פתו במלח, ר' אחאי — ואמרו ליה ר' אחאי — אומר משעה שרוב בני אדם נכנסין להסב, ואי אמרת עני ובהן חד שעורא הוא, ר' הנינא היינו ר' יהושע, אלא לאו שמע מינה שעורא דעני לחוד ושעורא דבהן לחוד, שמע מינה, חד מנייהו מאוחד, מסתברא דעני מאוחד, דאי אמרת עני מוקדם, ר' הנינא היינו ר' אליעזר, אלא לאו שמע מינה דעני מאוחד, שמע מינה, אמר מר אמר ליה ר' יהודה וחלא כהנים מבעוד יום הם טובלים, שפיר קאמר ליה ר' יהודה לרבי מאיר, ורבי מאיר, הכי קאמר ליה, מי סברת דאנא אבין השמשות דידוך קאמינא, אנא אבין השמשות דר' יוסי קאמינא, דאמר ר' יוסי בין השמשות יבדקת עין זה נכנס וזה יוצא ואי אפשר לעמוד עליו, קשיא דרבי מאיר אדרבי מאיר, תרי תנאי אליבא דרבי מאיר, קשיא דר' אליעזר אדר' אליעזר, תרי תנאי אליבא דר' אליעזר, לישנא אחרת, רישא לאו רבי אליעזר הוא.

עד סוף האשמורת, מאי קסבר רבי אליעזר, אי קסבר שלש משמרות הוי הלילה, לימא עד ארבע שעות, ואי קסבר ארבע

א ידועהו כדכתיב
ב כתיב ויבטח
ג כתיב ויבטח
ד כתיב ויבטח
ה יבטח ויבטח
ו כתיב ויבטח
ז כתיב ויבטח
ח כתיב ויבטח
ט כתיב ויבטח
י כתיב ויבטח
יא כתיב ויבטח
יב כתיב ויבטח
יג כתיב ויבטח
יד כתיב ויבטח
טו כתיב ויבטח
טז כתיב ויבטח
יז כתיב ויבטח
יח כתיב ויבטח
יט כתיב ויבטח
כ כתיב ויבטח
כא כתיב ויבטח
כב כתיב ויבטח
כג כתיב ויבטח
כד כתיב ויבטח
כה כתיב ויבטח
כו כתיב ויבטח
כז כתיב ויבטח
כח כתיב ויבטח
כט כתיב ויבטח
ל כתיב ויבטח
לא כתיב ויבטח
לב כתיב ויבטח
לג כתיב ויבטח
לד כתיב ויבטח
לה כתיב ויבטח
לו כתיב ויבטח
לז כתיב ויבטח
לח כתיב ויבטח
לט כתיב ויבטח
לך כתיב ויבטח
לם כתיב ויבטח
לנ כתיב ויבטח
לו כתיב ויבטח
לז כתיב ויבטח
לח כתיב ויבטח
לט כתיב ויבטח
לך כתיב ויבטח
לם כתיב ויבטח
לנ כתיב ויבטח

א כתיב ויבטח
ב כתיב ויבטח
ג כתיב ויבטח
ד כתיב ויבטח
ה כתיב ויבטח
ו כתיב ויבטח
ז כתיב ויבטח
ח כתיב ויבטח
ט כתיב ויבטח
י כתיב ויבטח
יא כתיב ויבטח
יב כתיב ויבטח
יג כתיב ויבטח
יד כתיב ויבטח
טו כתיב ויבטח
טז כתיב ויבטח
יז כתיב ויבטח
יח כתיב ויבטח
יט כתיב ויבטח
כ כתיב ויבטח
כא כתיב ויבטח
כב כתיב ויבטח
כג כתיב ויבטח
כד כתיב ויבטח
כה כתיב ויבטח
כו כתיב ויבטח
כז כתיב ויבטח
כח כתיב ויבטח
כט כתיב ויבטח
ל כתיב ויבטח
לא כתיב ויבטח
לב כתיב ויבטח
לג כתיב ויבטח
לד כתיב ויבטח
לה כתיב ויבטח
לו כתיב ויבטח
לז כתיב ויבטח
לח כתיב ויבטח
לט כתיב ויבטח
לך כתיב ויבטח
לם כתיב ויבטח
לנ כתיב ויבטח

4 (בני נרמא) ב. [מעלות השחר לאו יבטח, ובני איתרב] 4 (נרמא) ב. [בבלי] 4 (ליליא) ב. [עד צאת הככבים לאו יבטח] 5 (אינהו דמחשבי יבקרבי) ב. [ובשמי בנין בית הקדש בקרבי יבטחבו] ב. ואינהו [רבספרי] יבקרבי ובחשבו] 6 (קא) ב. ביג וקא] 7 (דעתך) ב. ודעתך] 8 (דעני יבני אדם חד שיערא היא) ב. [דבני אדם בערבי שבתות היינו עניים] ב. ובני אדם היינו עניים] 7 (אמרת) ב. ב. [סלקא דעתך] 7 (חכמים) ב. [רבנן] ב. ב. [ר' מאיר היינו רבנן] 8 (עני שיעורא) ב. [שיעורא דעני] ב. [יבטח] שיעורא) ב. [וישיעורא דבהן] 8 (בג' לחוד ידלמא) לא 8 (ס' לא [לשולם] עני 9 (עני ובני אדם לאו חד שעורא הוא) ס' [ירוב בני אדם לאו היינו עניים] 9 (לקרות [קריאת] שמע 12 (מסוהרים) ב. [מסוהרים נכנסין] 13 (ליה) ב. [זל] 14 (חנינא) ב. [חנינא] 15 (אחאי) ב. [אחי] 16 (שרוב בני) ב. [שבני] 16 (אמרת) ב. [סלקא דעתך] 17 (ר' חנינא) ב. [חנינא] 17 (לאו) ב. [ליהא] 17 (שבע מינה) ב. [ליהא] 17 (שיעורא דעני) ב. [עני] 18 (וישיעורא דבהן) ב. [יבטח] 19 (שמע מינה) ב. [ליהא] ב. [שמע מינה] 19 (ארישא כיהת דתניתיך] 19 (ה) ב. [והי] 18 (מאוחד, כסתברא) ב. [מאוחד, כשיבא] ב. [מאוחד] [אמר רב נחמן בר יצחק] כסתברא 18 (מאוחד) ב. [מאוחד] 19 (אמרת) ב. ב. [סלקא דעתך] 19 (עני בקדש) ר' חנינא) ב. [עני קדש חנינא] 20 (לאו) ב. ב. [ליהא] 20 (דעני) ב. [עני] 21 (ליה) ב. [זל] 21 (שפיר קאמר) ב. קא אמינא) ב. [במאי קפפלו בנין השמשות קא פפלו, ר' יהודה סבר בין השמשות שובא הוי, הלכך כבטור יום טובלין, ור' מאיר סבר לה כר' יוסי] 22 (ר' מאיר הכי קאמר ליה) ב. [אמר ליה ר' מאיר] 23 (דאנא) ב. [ליהא] 24 (ר' יוסי) ב. ב. [ליהא] 24 (במאי קפפלו בנין השמשות קפפלו ר' יהודה סבר בין השמשות שובא הוי, הלכך כבטור יום טובלין, ור' מאיר סבר לה כר' יוסי דאמר בין השמשות כהרף עין זה נכנס וזה יוצא] ואי 27/28 (תרי תנאי וכו' היא) ב. ב. [איביעית איבא רישא וסיפא ריא, ור' מאיר לאי ריא, ואיביעית איבא תרי תנאי אליבא דריא] ב. [איביעית איבא מדסיפא דריא, ור' מאיר לאי ריא, ואיביעית איבא רישא וסיפא ריא, ולא קשיא, תרי תנאי אליבא דריא] 29 (קסבר) ב. [קחשיב] 29 (ר' אליעזר) ב. [ליהא] 29 (קסבר) ב. [ליהא] 30 (חיי הלילה) ב. [קחשיב] 30 (ליבא) ב. ב. [ניתיני] 30 (ארבע שעות) ב. ב. [שלישית הלילה] 30 (קסבר) ב. [ליהא]

לך ענוה המורים והענידים הנטורים נלינה. — קענו ע"פ סימנים מטעמי עניי חיים ידועים, כמו

1 י' עין ע' וי' 2 י' עין ע' וי' 3 י' עין ע' וי' 4 י' עין ע' וי' 5 י' עין ע' וי' 6 י' עין ע' וי' 7 י' עין ע' וי' 8 י' עין ע' וי' 9 י' עין ע' וי' 10 י' עין ע' וי' 11 י' עין ע' וי' 12 י' עין ע' וי' 13 י' עין ע' וי' 14 י' עין ע' וי' 15 י' עין ע' וי' 16 י' עין ע' וי' 17 י' עין ע' וי' 18 י' עין ע' וי' 19 י' עין ע' וי' 20 י' עין ע' וי' 21 י' עין ע' וי' 22 י' עין ע' וי' 23 י' עין ע' וי' 24 י' עין ע' וי' 25 י' עין ע' וי' 26 י' עין ע' וי' 27 י' עין ע' וי' 28 י' עין ע' וי' 29 י' עין ע' וי' 30 י' עין ע' וי'

